

Луди дани уз црно-беле дирке

Мешавина закона тржишта и уметничких потреба није увек једноставан рецепт у пракси, али чини да уметник остане будан, да тражи нове репертоаре, да комбинује позната и мање позната дела, да сарађује са композиторима из свог времена, да прави паралеле, да открива. Сада се све боље сналазимо у тим водама и креирање програма постаје врста игре! А онда после тих разних комбинација, понекад имате жељу да седнете и свирате Шуберта и Моцарта док не сване, каже пијанисткиња Лидија Бизјак

ИНТЕРВЈУ

Зорица Премајџе

Живот ми се све више дели на концерте, часове и – шта остане, као и већини музичара – каже наша саговорница Лидија Бизјак у чијем динамичном календару, уз честе наступе и турнеје, преостане времена и за вођење класе клавира на конзерваторијуму у Каену у Нормандији, и курсеве у музичким школама „Коста Манојловић” у Земуну и „Петар Коњовић” у Сомбору.

Сестре Лидија (38) и Сања (26) Бизјак изградиле су успешне пијанистичке каријере у Паризу. У домовини ретко наступају. Прилика да их поново чујемо указала се у оквиру фестивала БУНТ који траје у Београду између 1. и 9. новембра. Сестре Бизјак свираће на Коларцу 8. новембра дела америчких композитора 20. века.

родне критике добило је издање са делима Стравинског за клавирски дуо. На пролеће ћете објавити још један це-де?

Критика и публика су све наше претходне покушаје препознале у мноштву понуда и сваки од њих је добио значајне награде критике у Француској – мој солистички са сонатама Шуберта и Шумана, Сањин са свим етидама Рахманинова и наш заједнички са свим делима Стравинског за 4 руке. Имала сам част да први пут снимим диск са оркестром за издање комплетних дела Љубице Марић, где сам са оркестром РТС-а и диригентом Премилом Петровићем снимила „Византијски концерт”, незаборавно искуство!

Овог септембра смо Сања и ја снимиле нови заједнички диск: уз Филхармонију из Штутгарта и диригента Радослава Шульца, извеле смо концерте за два клавира и оркестар Пуланка и Мартинуа, Сонату за два клавира Стравинског и Кончертино Шостаковича. Добиле смо привилегију да снимимо већ сада, после тек десетак година постојања нашег дуа, два најзначајнија концерта 20. века за наш ансамбл. Диск ће изаћи на пролеће 2015. за британску кућу „Оникс”.

Како састављате концертне програме?

У савременом начину организовања фестивала све чешће се срећемо са задатом тематиком и састављање програма је постало нека врста испита креативности уметника – како разумеш тему, шта желиш њом да поручиш, шта од себе да покажеш, шта себе, па онда и друге да научиш. Опет просветитељство! Данас много теже него раније можете да предложите програм састављен из хитова који су хиљаде пута свирани и снимани. Треба заинтересовати и организатора и публику, а по могућству и себе! Мешавина закона тржишта и уметничких потреба није увек једноставан рецепт у пракси, али чини да уметник остане будан, да тражи нове репертоаре, да комбинује позната и мање позната дела, да сарађује са композиторима из свог времена, да прави паралеле, да открива. Као некоме ко је

Прве коцкице слагале смо саме

Прво сте почеле да наступате самостално и у томе имале много успеха. Од 2002. године са сестром Сањом свирате и у клавирском дуу. Како теку те две паралелне каријере, солистичка и камерна?

Дванаест година разлике чини нас веома специфичним сестринским двојцем и у животној и у професионалним круговима! Сања је почела да свира клавир те године када сам се ја преселила у Париз и свака је оне прве и најважније коцкице слагала сама – првих десетак година школовања, прве важне концерте, награде на интернационалним такмичењима. У том периоду су нам помагали исти професори – Злата Малеш и потом Жак Рувје, и та база се показала као једна од основа успешности нашег дуа касније: многе ствари се подразумевају, кућно васпитање нам је исто, а то је од непроцењиве важности када градите озбиљну каријеру. Срећом, свака је имала и своје особености у периоду после Париског конзерваторијума – Сања са три мастера, са три руска професора (Александар Сац у Грацу, Елисо Вирсаладзе у Минхену и Дмитри Алексеев у Лондону), а ја са веома много камерне музике уз легендарног обоисту и мог професора из Париза Мориса Бурга... Дуги низ година радила сам са мађарским пијанистом Ференцом Радошем који остаје непревазиђени пример педагога, музичара и човека. Свртим и данас у Будимпешту на пар вишечасовних сесија које ме као електрошок подсети шта су животни и музички приоритети. Те различите смернице у нашем школовању чине да нисмо потпуно исте, да често имамо различите идеје или предлоге како нешто да решимо. Нисмо одрастале у истом моменту, и почеле смо заједно да свирамо тек пре десетак година, те има-

изазов пред оним делима и ауторима који су изнад свих мода, свих нових и старих тенденција, једноставно ту, заувек.

Како ће изгледати Ваше професионално пролеће 2015? Да ли ћете поново свирати у Србији?

Пре пролећа, 2.децембра нас чека концерт у аудиторијуму париског музеја „Орсеј” са Регеровим транскрипцијама три Бранденбуршка концерта за 4 руке. Регеровој и Сањиној транскрипцији, јер је Сања сатима и сатима доводила у равнотежу Регерову сулудо тешку деоницу првог и сулудо лаку деоницу другог клавира! Нова година нас одводи на већ традиционални маратон „Лудих дана” у Нанту, најпосећенији фестивал у Француској где ћемо ове зиме изводити најмање четири различита програма на тему „Пасије” – у смислу страдања и у смислу страсти. Крајем априла боравићу и на фестивалу СОМУС у Сомбору, где ћемо покушати да фестивал модернизујемо, доведемо интересантне госте, испричамо неку нову и занимљиву причу. Почетак маја је већ годинама резервисан за концерте у Јапану, а онда нас очекује лето са фестивалима као што су „Рок д’ Антерон” на који већ скоро десет година сваког јула или августа долазимо са новим програмима.

У Србију после БУНТ-а долазимо поново на концерт поводом прославе 75. годишњице наше музичке школе „Коста Манојловић”, и већ 6. децембра свираћемо на Коларцу „Карневал животиња” са бившим ђацима, данас професионалним музичарима...

У Београду ћете следеће суботе са сестром Сањом наступити у Коларчевој задужбини, у завршници фестивала БУНТ. Зашто сте одабрале да свирате баш на БУНТ-у и како сте дошле на идеју да концертни програм саставите од дела америчких композитора 20. века?

Идеја – шасто БУНТ нам је обема веома блиска – блиски су нам разлози зашто се треба побунити, начини како то учинити, као и група људи уз Љубишу Јовановића и Ивану Стефановић који су то све покренули прошле године када смо фестивал помно пратиле из далека. Част нам је и среће смо што ове године имамо целовечерњи концерт на Коларцу баш у оквиру

Част нам је што имамо целовечерњи концерт у Београду баш у оквиру БУНТ-а јер је то доказ да неки креативни људи не пристају на све увреде које трпи уметничка музика, концертна активност код нас, уметници, култура уопште, често и – најбезочније увреде наше интелигенције

ове београдске уметничке побуне јер је то доказ да неки креативни људи не пристају на све увреде које трпи уметничка музика, концертна активност код нас, уметници, култура уопште, па и веома често – најбезочније увреде наше интелигенције. Такође, овај наш концерт су подржали и Француски институт у Београду и „Сосијете женерал Србија”.

Београдска публика нас познаје као извођаче мање-више традиционалног репертоара, а овај програм нуди лезеу америчког стваралаштва за клавирски дуо у 20. веку, од Бернштајна који је постао мејнстрим, преко блуза Ржевског, латино-америчких ритмова Болкома и више салонских корака Барбера, до експерименталне Адесове транскрипције етиде за механички клавир Конлона Ненкероа. Нека од тих дела ће сигурно бити и премијере на овим просторима. На крају крајева, Америка није само оно против чега се антиглобалисти и поштена лева интелигенција боре! Америка је у једном невероватно плодном периоду њене историје, па и данас у појединим сферама, простор где се слободно експериментише, где ништа није страно јер је све ново. Та врста позитивне стваралачке енергије је наша порука кроз БУНТ и за БУНТ – хајде да пробамо боље, ново, јер све је могуће!

Америка није само оно против чега се антиглобалисти боре, него и простор где се слободно експериментише, где ништа није страно јер је све ново: Сања и Лидија Бизјак

Како организујете живот и професију на релацији Париз-Београд?

Живот са две или више адреса није једноставан. Сања и ја нисмо отишле из Београда у истом периоду наших живота. Сања је дошла на студије у Париз са тринаест година 2001, ја сам на исти Париски национални конзерваторијум дошла са својих седамнаест, усред 1994. године. Сањи су, чини ми се, недостајале највише њене другарице и школа коју је пребрзо завршила, мени највише земља која се на моје очи распадала, а за чију сам се судбину још као тинејџер веома занимала. Зато смо и данас, и поред живота који се организовао у Француској, остале везане на специфичан начин за овдашње адресе, кроз дружење, кроз концерте, педагогију и неке животне планове и жеље.

Са сестром Сањом сте снимили неколико компакт дискова. Посебне похвале међуна-

васпитан у оквиру крајње традиционалних установа и код нас и у Француској, та дисциплина се и Сањи и мени чинила чудном пре десетак година. Сада се све боље сналазимо у тим водама и креирање програма постаје врста игре! Много смо научиле од фестивала „Луидани” у Нанту, и оних у Јапану где сваке године свирамо више програма за само пар дана, као и кроз сарадњу са фондацијом *Bru-Zane* у Венецији која се бави француском романтичном музиком, епохом потпуно непознатом, а која садржи врхунска дела која без њих не бисмо никада откриле. За њих смо прошле зиме снимиле 12 валцера Мари Жакел, Листове ученице, дело које без стида може да стоји уз Брамсове валцере сличне дужине и начина употребе та чувена три корака!

А онда после тих разних комбинација, понекад имате жељу да седнете и свирате Шуберта и Моцарта док не сване, иако је све већ милион пута одсвирано и снимљено. Тада су и наклон и

мо и веома развијену потребу да свака од нас свира и са другим музичарима. Тако је и поновно заједничко музичирање после неке паузе свежије и ми срећније да поново делимо клавијатуру или укрштамо клавире! Скоро сам поново свирала Трећи Бетовенов концерт у Француској, Сања је издала пре мало више од годину дана све Етиде-слике Рахманинова, обе настављамо да сарађујемо са колегама које волимо и које нас инспиришу – као што је ирска балетска група *Fabulous Beast* и њихов кореограф Мајкл Киган-Долан са којима смо провеле невероватних пар месеци прошле сезоне уз „Посвећење пролећа” и „Петрушку” Стравинског. С обоистом Алексеем Огринчуком сам обишла десет највећих сала света на турнеји „Звезде у успону”... Сања пуно воли да свира и са певачима.